

Sen bazı vecihlerden fenaya gittiğin zaman, Hâlık-ı Rahman-ı Rahîm'in ilminde...

İ'lem eyyühe'l-aziz! Sen bazı vecihlerden fenaya gittiğin zaman, Hâlık-ı Rahman-ı Rahîm'in ilminde, meşhudunda, malûmunda bâki kalmaklığın senin bekan için kâfidir. Yahu her şeyi sahib-i hakikisine ver veya ona isnad et. Onun ismiyle al ki rahat edesin. Ve illâ bu kadar eşyayı vücuda getirip nizam ve intizamlarını temin edecek o kadar ilahları kabule muztar kalacaksın.

Bu İ'lem, insanın fânîlik (geçicilik) korkusuna şifalı bir merhem sürerken, akli ve kalbi tevhidin o muazzam ferahlığına davet ediyor. Üstad'ın bu içten, "Yahu" diyerek samimiyetle seslendiği ifadeleri kalp penceresinden beraberce okuyalım:

"Sen bazı vecihlerden fenaya gittiğin zaman..."

İnsan yaşlanır, aynadaki sureti değişir, sevdiklerinden ayrılır ve nihayetinde ölüme doğru yürür. Yani bedeninin ve hatıraların birer birer dünyadan silinir, "yok oluyormuşsun" gibi görünürsün. Bu fena (yok oluş), aslında bir gidiş değil; bir perde değişimidir. Tohum toprağın altında "fenaya gider" yani çürür ama o çürüme, koca bir ağacın bekasına (varlığına) gebedir.

"...Hâlık-ı Rahman-ı Rahîm'in ilminde, meşhudunda, malûmunda bâki kalmaklığın senin bekan için kâfidir."

Sen dünyadan çekilsen de seni Yaratan'ın bilgisinden silinmezsin. Allah seni biliyorsa, seni görüyorsa ve sen O'nun huzurunda bir "malum" (bilinen) isen, sen aslında hiç yok olmazsın.

Bir ressamın zihninde ve ilminde duran bir eser, henüz tuvale dökülmemiş olsa bile kaybolmuş sayılmaz. Çünkü onun planı, ölçüsü ve şekli ressamın ilminde sabittir. Aynen bunun gibi, insan da kendi kuvvetiyle ayakta duran bir varlık değildir; fakat Hâlık-ı Rahmân'ın

ilminde, meşhudunda ve malûmunda olduğu sürece hakiki bir kayboluş yaşamaz. Sen silinmiyorsun; seni bilen Zât'ın ilminde **korunuyorsun**.

İnsanda bazı yönleriyle fani olup yokluğa doğru gittiğini hissettiğinde ürperir; çünkü kendini bu dar ve geçici varlığıyla ölçer. Hâlbuki hakikat bundan çok daha derindir: Sen kendi başına kalsan yokluğa düşersin, fakat seni bilen, gören ve ilminde tutan bir Zât'ın nazarında bulunuyorsan, bu senin için hakiki bir bekadır. Çünkü asıl varlık, kendi başına ayakta durmak değil; **ezelî bir ilmin içinde bilinmek ve muhafaza edilmektir**.

Güneş batınca, ışığı aynalardan çekilir ve yansımalar kaybolur. Ama bu, güneşin yok olduğu anlamına gelmez. Sadece görünüş değişmiştir; hakikat yerinde durur. Aynen bunun gibi, insanın bu dünyadaki görünüşü kaybolsa bile, onu var eden ve bilen Zât'ın ilminde onun hakikati bâkidir.

Kalbe dokunan hakikat şudur: Sen kendi kendine var olan bir şey değilsin ki yokluğun seni korkutsun. Sen, seni bilen ve seni dileyen bir Zât'a aitsin. O'nun ilminde olmak, O'nun nazarında bulunmak, O'nun tarafından bilinmek... İşte bu, senin için en büyük bekadır. Çünkü fanilik sana aittir; ama seni kuşatan ilim ve irade **bâkidir**.

Yahu her şeyi sahib-i hakikisine ver veya ona isnad et. Onun ismiyle al ki rahat edesin.

Üstad burada adeta kolumuzdan tutup bizi sarsıyor. “Neden bu kadar yükü sırtında taşıyorsun?” diyor. Sahip çıktığın her şey (gençliğin, mülkün, evladın) sende emanettir. Onları gerçek sahibi olan Allah'a emanet edersen, koruma derdinden kurtulur, tadını çıkarmaya bakarsın.

Ve illâ bu kadar eşyayı vücuda getirip nizam ve intizamlarını temin edecek o kadar ilahları kabule muztar kalacaksın.

Eğer “Bu benimdir, o tabiatındır, şu tesadüfündür” dersen; her bir çiçeği, her bir atomu, her bir hücreyi kendi başına bir “yaratıcı” gibi görmeye başlarsın. Çünkü o küçük şeydeki devasa sanatı birine isnad etmen gerekir.

Tek bir padişahı tanımayan bir asker, her gördüğü komutana, hatta her gördüğü nöbetçiye boyun eğmek, onlara yaltaklanmak zorunda kalır. Ama padişahı tanıyan, sadece onun huzurunda eğilir ve kimseden minnet beklemez. Tevhid ruhu özgürleştirir; şirk ise insanı milyonlarca aciz varlığın kulu kölesi yapar. Her bir varlık için ayrı bir güç, ayrı bir ilah

kabul etmek zorunda kalırsın. Bir yaprağı kim yapıyor? Bir çiçeği kim açtıyor? Bir hücreyi kim çalıştırıyor? Bunların her biri için ayrı ayrı fail aramak zorunda kalırsın. Bu ise sayısız ilah kabul etmek demektir. Mesela bir fabrikanın sahibi yok desen, o zaman her makineye ayrı bir ustalık vermen gerekir. Bu ise hem akla hem mantığa aykırıdır.

İşte bundan dolayı denilmiştir: Her şeyi sahibine vermek, en kolay ve en doğru yoldur. Aksi hâlde insan, farkında olmadan, her şey kadar ilah kabul etmek gibi ağır ve imkânsız bir yükün altına girer.

Büyük bir gemiye binmiş iki adam var. Birincisi akıllıdır; yükünü gemiye bırakır, rahatça oturur ve yolculuğunu huzur içinde geçirir. Çünkü bilir ki o gemi, hem kendisini hem de yükünü taşımaya kâfidir. Diğeri ise cahildir; yükünü sırtında taşımaya devam eder. Ona denir ki: “Yükünü yere bırak, gemi taşıyor.” Ama o, “Ben bırakmam” der ve kendi kendine eziyet eder.

İşte insan da böyledir. Her şeyi sahibine veren, yani tevhid yolunu seçen kişi, kâinatın yükünü omzundan indirir. Her şeyin bir tek Zât’ın idaresinde olduğunu bilir ve rahat eder. Ama her şeyi sebeplere dağıtan, her işi ayrı ayrı güçlere veren kişi, farkında olmadan bütün kâinatın yükünü zihninde taşımaya başlar. Her şey için ayrı bir sebep, ayrı bir güç, ayrı bir ilah düşünmek zorunda kalır.

Sonunda biri gemide oturur gibi huzur bulur... Diğeri ise gemide olduğu hâlde yükünü sırtında taşıyan adam gibi yorulur. **Tevhid: Yükü bırakmaktır. Şirk: Yükü sırtlanmaktır.**

Ruhunu yoran o ağır yükleri bırak. Sen O’nun ilminde varsın, O’nun mülkündesin. “O’nun ismiyle al, O’nun ismiyle ver” ki; kalbin huzur bulsun, dünya omuzlarına bir yük değil, ayaklarının altına bir seccade olsun.